

Vyhodnocení realizačního projektu Záchranného programu pro raka kamenáče (*Austropotamobius torrentium*) v ČR za rok 2024

Záchranný program pro raka kamenáče byl Ministerstvem životního prostředí schválen 12. července 2024. Realizační projekt na rok 2024 byl tedy stanoven na druhou polovinu tohoto roku.

3.2 Péče o druh

3.2.1 Vytvoření funkčního systému pro řešení krizových situací akutního ohrožení jednotlivých populací raka kamenáče

V roce 2024 bude uveřejněn (a aktualizován) již realizovaný postup pro případy hynutí raků při podezření na račí mor, či jiných podezřelých či hromadných úhynech raků (ať už původních či invazních). Postup pro následné stanovení minořádného veterinárního opatření při potvrzení na račí mor byl stanoven na jednání mezi AOKP ČR a SVS v roce 2020.

Realizace: V roce 2024 proběhly přípravy pro vytvoření krizového postupu při podezření na račí mor. Byl aktualizován postup, který bude začátkem roku 2025 projednán se Státní veterinární správou a posléze zveřejněn pro orgány ochrany přírody.

3.3 Monitoring

3.3.1 Monitoring raka kamenáče

V druhé polovině roku 2024 bude probíhat podzimní část každoročního monitoringu všech lokalit s výskytem raka kamenáče, stejně jako vybraných EVL v souladu s harmonogramem monitoringu pro reporting dle Směrnice o stanovištích.

Realizace: Od července 2024 probíhala podzimní část každoročního monitoringu lokalit s výskytem raka kamenáče, stejně jako vybraných EVL pro raka kamenáče v souladu s harmonogramem monitoringu pro reporting dle Směrnice o stanovištích, které se monitorují 1x za dva roky – tedy 3x za 6 let reportingu.

3.4 Výzkum

3.4.3 Nemoci

V roce 2024 bude nastavena spolupráce s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy pro využití moderních metod (eDNA) pro detekci račího moru a určení jeho původu.

Realizace: V roce 2024 započala spolupráce s prof. RNDr. Adamem Petruskem, Ph.D. z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy pro využití moderní metody eDNA pro detekci račího moru a určení kmene daného patogenu, která bude stvrzena dohodou o spolupráci v následujícím roce.

3.5 Výchova a osvěta

3.5.1 Orgány ochrany přírody

Postup při podezření na výskyt račího moru, či jakéhokoliv jiného hromadného či podezřelého úhynu raků (viz 3.2.1) (netýká se jen kamenáče, ale všech raků) bude dále komunikován a představen orgánům ochrany přírody.

Realizace: Postup při podezření na nákazu račím morem byl připraven a bude následně projednán se Státní veterinární správou, prezentován na Monitorovacím semináři AOPK a následně poskytnut OOP.

3.5.6 Veřejnost

Na webové stránky AOPK ČR (www.zachranneprogramy.cz) bude umístěn návod pro veřejnost, jak postupovat v případě nálezu živého raka (především invazního) – např. mimo svůj přirozený habitat (lezoucí uprostřed silnice atd.), či úhynu raků (podezření na račí mor, otravu, atd.).

Realizace: Návod pro veřejnost při nalezení jakéhokoliv raka či hromadného úhynu raků bude nakonec zveřejněn v roce 2025 po jednání se SVS.

Na konci roku 2024 byl publikován článek s názvem „Klenoty našich tekoucích vod“, jehož autorem je J. Hronková, K. Římalová a J. Svobodová. Tento článek byl publikován v časopise Vodohospodářské technicko-ekonomické informace (VTEI) a věnuje se dvěma kriticky ohroženým druhům tekoucích vod – raku kamenáči a perlorodce říční. V písemné formě bude publikován na začátku příštího roku. Tento článek je výstupem projektu TAČR Voda (č. p. SS02030027).

Odkaz na článek - <https://www.vtei.cz/2025/02/klenoty-nasich-tekoucich-vod-a-jejich-ochrana-2/>.

Souhrn

V roce 2024 byl schválen a zahájen PP o raka kamenáče v ČR. Během necelého prvního roku realizace byly zahájeny práce na vytvoření funkčního systému krizových situací a postupu při podezření na výskyt račího moru, proběhl podzimní monitoring raka kamenáče a v rámci publicity byl publikován odborný článek.

DALŠÍ:

9. prosince 2024 proběhlo úvodní setkání nad schváleným ZP pro raka kamenáče s jeho autory, oponenty, zástupci z AOPK a MŽP. Na setkání se konzultovaly především současné problémy na jednotlivých regionech, byl ustanoven realizační tým ZP pro raka kamenáče. Členové tohoto týmu jsou: Jana Hronková (AOPK), Václav John (AOPK), Tomáš Görner (AOPK), Lenka Čolobentičová (AOPK), Kateřina Španihelová (MŽP), Václav Bystřický (AOPK – Český les), Martin Vlček (AOPK – České středohoří), Jaroslav Veselý (AOPK – Český kras), Hana Šťastná (AOPK – Střední Čechy), Pavel Vrána (ČRS), Miloš Buřič (FROV JČU), Petra Královcová (AOPK – Střední Čechy), Jana Fuglíková (MŽP), Jana Pěkníková (MŽP), Karel Lankaš (AOPK – Křivoklátsko), Jitka Svobodová (VÚV TGM), Adam Petrusek (PŘF UK), Pavel Vlach, David Fischer (nepřítomen) Helena Vejrová (AOPK – CHKO Brdy – nepřítomna).

Financováno Evropskou unií. Údaje a informace zveřejněné v tomto vyhodnocení realizačního projektu vyjadřují názor či stanovisko pouze Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, nikoliv Evropské unie ani CINEA. Evropská unie ani CINEA nejsou odpovědní za jakékoliv použití informací, které toto vyhodnocení realizačního projektu obsahuje.